

ЗАПИСНИК

са **III ванредне седнице** Научног већа Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" – Института од националног значаја за Републику Србију, одржане дана **03.09.2024. године** у Малој сали Института, са почетком у 10 часова.

Од укупно 30 чланова Већа, седници присуствује 20 чланова.

Седници **присуствују** следећи чланови: др Благојевић Душко, науч. саветник; др Војновић Милутиновић Данијела, науч. саветник; др Вуков Тања, науч. саветник; др Ђикановић Весна, науч. саветник; др Ђорђевић Ана, науч. саветник; др Зоговић Невена, науч. саветник; др Илијин Лариса, науч. саветник; др Мијатовић Сања, науч. саветник; др Мирков Ивана, науч. саветник; др Михаиловић Мирјана, науч. саветник; др Оташевић Весна, науч. саветник; др Павловић Слађан, науч. саветник; др Пауновић Момир, науч. саветник; др Перић Матаруга Весна, науч. саветник; др Савковић Урош, в.н. сарадник; др Саксида Тамара науч. саветник др Стојановић Ивана, науч. саветник; др Тарасјев Алексеј, науч. саветник; др Филиповић Бранко, науч. саветник и др Шилер Бранислав, науч. саветник.

Седници **не присуствују** следећи чланови: др Будински Ивана, в.н. сарадник; др Гламочлија Јасмина науч. саветник; др Давидовић Слободан, в.н. сарадник; др Јојић Вида, науч. саветник; др Коларевић Стоимир, в.н. сарадник; др Милер Марко, в.н. сарадник; др Мишић Данијела, науч. саветник; др Несторовић Наташа, науч. саветник; др Петковић Бранка, науч. саветник; др Пешић Милица, науч. саветник.

За ову седницу предложен је следећи

Д Н Е В Н И Р Е Д

1. Информације са састанка одржаног 26.08.2024. године у Палати Србија и иницијативи Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије о формирању радних група за пројекат Јадар у оквиру научноистраживачких институција у Републици Србији;

2. Образовање радне групе за пројекат Јадар у оквиру Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ – Института од националног интереса за Републику Србију, Универзитет у Београду.

Др Тања Вуков, председник Научног већа, отворила је III ванредну седницу Научног већа, утврдила да постоји кворум за рад и одлучивање, након чега су чланови Научног већа једногласно усвојили предложени дневни ред.

I

Др Тања Вуков, председник Научног већа отворила је ову тачку дневног реда и дала реч др Мирјани Михаиловић, директору Института која је чланове Већа упознала са информацијама са састанка одржаног 26.08.2024. године у Палати Србија и иницијативи Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије о формирању радних група за пројекат Јадар у оквиру научноистраживачких институција и то:

1. Др Јелена Беговић, министар науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије је 21.08.2024. године одржала састанак са деканима факултета и директорима института у вези са поларизацијом јавности око пројекта Јадар и утиском да се поверење у науку изгубило, насталим услед доступности великог броја различитих и супротстављених информација. На наведеном састанку је констатовано да позив нису добили директори свих института, односно декани факултета чија је делатност везана за хемијску, технолошку и медицинску научну област, као ни

САНУ. Др Беговић је истакла да све информације и подаци морају бити транспарентни и идеја министарства је формирање платформе. На наведеном састанку др Беговић је дала предлог да се у оквиру научноистраживачких организација оформе радне групе које ће се бавити пројектом Јадар. Др Михаиловић је након овог састанка, информације пренела руководиоцима одељења у циљу информисања истраживача. Заједнички став свих руководилаца одељења је да Институт треба да изнесе стручне ставове базиране на научним подацима на тему пројекта Јадар.

2. Др Јелена Беговић је 26.08.2024. године у Палати Србија одржала састанак са представницима научне заједнице, на којем су присуствовали председник Републике Србије, председник Владе Србије, председник Скупштине РС, министар заштите животне средине и министар за енергетику РС. Тема била пројекат Јадар и укључивање научне јавности у циљу обезбеђивања података који би цео процес учинили транспарентним и на адекватан начин омогућили информисање грађана Републике Србије о свим релевантним сазнањима у овој области. Институт Биосенс је презентовао платформу под називом „Јадар на длану“ путем које ће се грађани информисати о научним сазнањима везаним за пројекат Јадар. Наведена платформа би представљала алат којим ће све релевантне научне информације обезбеђене од стране научноистраживачких организација о теми ископавања литијума у Републици Србији благовремено и брзо долазити до јавности.

Др Тања Вуков је дала реч др Момиру Пауновићу, помоћнику директора за основне делатности Института, који је чланове Већа обавестио о састанку који је ресорно министарство сазвало за 02.09.2024. године са факултетима и институтима. Дневни ред састојао из две тачке: презентовање рударско-индустријског комплекса пројекта Јадар и формирање тематских радних група у циљу ефикасног рада на прикупљању податка и евалуација. Приказани су изводи из радних нацрта четири студије чији је наручилац Rio Tinto: три студије о процени утицаја на животну средину и стратешка студија. Извршена је презентација рударског и машинског дела у којој је доста времена посвећено нашој законској регулативи и сагледавању у којој је фази пројекат Јадар. Следећи кораци су исходовање дозволе за наставак радова (тзв. дозвола за рударење) и приступање изради детаљног пројекта који треба да се заснива на идејном пројекту. Процена је да је потребно две године за добијање документације за извођење радова. Други део презентације био је посвећен техничким решењима, и напоменуто је да ова решења нису у пракси испробана у потпуности. Такође, на састанку су споменути и резултати једне од анкета која је спровођена у истраживању поверења јавног мњења у државу, цркву и науку – највеће поверење грађана је у науку. У складу са претходно изнетим, ресорно министарство је дало предлог да се у оквиру истог формирају радне групе експерата по областима: биодиверзитет, земљиште, вода и ваздух. Са друге стране, научноистраживачке институције треба да формирају своје радне групе, а да свака институција делегира по једну особу у радну групу на нивоу ресорног министарства. Радне групе на нивоу министарства треба да сарађују, а министарство ће преузети координацију радних група.

Платформа која треба да прикупља и приказује податке о стању животне средине је тренутно у идејној фази, а питање које се поставља везано је за то који би подаци били доступни и да ли је у питању платформа ширег домета (не само за Rio Tinto – „Јадар на длану“). У току састанка дат је предлог да то буде широка платформа - „Србија на длану“. Договорено је да се у наредном периоду дефинише обим података, тј. шта ће бити садржај базе, како се она образује, ко је користи и сл. Др Беговић је изнела предлог да се у наредном периоду у буџету планирају и пројекти који би се бавили овим питањима.

Др Тања Вуков је након наведених излагања, позвала чланове Већа да дају своје сугестије и коментаре. У дискусији су учествовали: др Душко Благојевић, др Мирјана Михаиловић, др Момир Пауновић, др Невена Зоговић, др Урош Савковић, др Тамара Саксида, др Алексеј Тарасјев, др Невена Зоговић и др Тања Вуков, у којој су изнети следећи ставови:

- до тренутка сазивања седнице никакав писани документ није упућен Институту у смислу званичног обавештења и упутстава из ресорног министарства;
- чињеница је да је научна заједница била укључена у изради радних нацрта студија чији

су подаци и мишљења на основу података указали на негативан став према пројекту Јадар, преваходно став Биолошког факултета Универзитета у Београду и да мишљење САНУ није уважено, као и да не постоји безбедна експлоатација уколико је биодиверзитет упитан;

- досадашњи однос према научној заједници исту не охрабрује да се укључи, јер је досадашња пракса показала да је питање профита однело превагу над научним чињеницама и да се верује научним чињеницама истраживачи не би били позивани да се укључе у радне групе;

- Институт као научноистраживачка институција од националног значаја за Републику Србију има обавезу да се укључи у радну групу и Институт ће јавно стати иза својих експерата;

- истраживачи Института који учествују као експерти у студијама утицаја у сваком конкретном случају дају мишљење поводом одређеног питања, што представља основу студије, а након тога предвиђају мере и начин спровођења мера, и доказују да је мера неопходна и остварива;

- запажено је да, имајући у виду проблематику која се тиче и земљишта и исхране, нису укључени факултети и институти из области пољопривреде;

- истакнуто је да ако постоји студија која разматра економска питања она мора бити доступна јавности;

Након дискусије, чланови Научног већа су исказали став да Институт треба да се укључи у рад радне групе Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

II

Др Тања Вуков је отворила ову тачку дневног реда и указала да је др Алексеј Тарасјев упутио допис Научном већу у којем је предложио да се радна група за пројекат Јадар у оквиру Института назове „Радна група за анализу експертских доприноса процени утицаја на животну средину евентуалне експлоатације руда литијума у Србији“, који су чланови Научног већа једногласно подржали.

Др Мирјана Михаиловић, директор Института обавестила је чланове Већа да су након састанка у Палати Србија сви руководиоци одељења обавештени о иницијативи ресорног министарства везано за образовање радних група у оквиру научноистраживачких институција и истакла да ће независно од предлога за формирање група сходно областима (биодиверзитет, вода, земља, ваздух), сви истраживачи Института који желе да се укључе у рад радне групе Института бити добродошли. Др Михаиловић је истакла да се неколико истраживача пријавило за учешће у истој и то: др Павле Павловић, др Момир Пауновић, др Марија Танасковић, др Александра Патенковић и др Слободан Давидовић и дала предлог да се до петка 06.09.2024. године сви заинтересовани за учешће у радној групи пријаве председнику и заменику председника Научног већа. У дискусији поводом образовања радне групе учествовали су: др Урош Савковић, др Алексеј Тарасјев, др Мирјана Михаиловић, др Душко Благојевић и др Момир Пауновић у оквиру које је изнето следеће:

- изражено је неслагање да се структура радне групе Института образује сходно областима, већ да је чине сви истраживачи који су заинтересовани да дају свој допринос раду исте и тиме је потврђен став директора Института;

- с обзиром да је тема Јадра веома заступљена у медијима поставља се питање заштите чланова радне групе од такозваног „медијског линча“;

- истакнуто је да су се сличне ситуације дешавале и раније, али да образовањем радне групе Институт даје поверење својим колегама, да стоји иза својих експерата и решаваће овакве ситуације ако до њих дође.

Сви чланови Научног већа једногласно су донели одлуку да се образује Радна група за анализу експертских доприноса процени утицаја на животну средину евентуалне експлоатације руда литијума у Србији.

* * *

Седница је завршена у 12,00 часова.

Записничар
Дубравка Заилац

Председник Научног већа
Др Тања Вуков